

Nya böcker, rapporter och utredningar inom området hälso- och sjukvård

Fokus: svensk litteratur om organisation, styrning och ledarskap men också andra aktuella ämnesområden som patientinflytande och e-hälsa

Vänd dig till Sjukhusbiblioteken om du vill låna boken eller om du är intresserad av att köpa in en bok till din verksamhet.

Flera av titlarna finns även tillgängliga som PDF-filer, detta är då markerat i listan med länkadress. Du kan också prenumerera på denna lista via mail.

HTA-rapporter

Effekt av funktionell elektrisk stimulering (FES) jämfört med en ankel-fot-ortos (AFO) vid droppfot

Mini-HTA Metodrådet Region Stockholm - Gotland, HTA 2019:49

Frågeställning: Har FES, t ex av märket WalkAide någon effekt vid droppfot eller bensvagheter efter stroke/CP och är den bättre eller sämre än standardbehandling med AFO eller så kallad skena?

Svar i korthet: Två systematiska översikter med metaanalyser som båda jämförde FES och AFO efter stroke och bedömdes som välgjorda återfanns. Vidare identifierades tre randomiserade kontrollerade studier i vilka produkten WalkAide utvärderades. Slutligen kom man fram till att den nuvarande evidensen inte kan visa någon skillnad i kvantifierbar effekt mellan AFO och FES. Kostnadsberäkning och antalet timmar av personalresurser var avsevärt lägre för AFO. Förskrivning av FES anses av metodrådet alltså inte vara ett kostnadseffektivt alternativ och är inte motiverat i dagsläget.

https://www.vardgivarguiden.se/globalassets/utbildning-och-utveckling/vardutveckling/hta/hta-yttrande/yttrande_2019_48_walkaide.pdf

Granulocyttransfusioner hos patienter med benmärgssvikt – vetenskaplig evidens och etiska aspekter

Metodrådet i Sydöstra sjukvårdsregionen 2018, 24 s.

Frågeställning: Granulocyttransfusioner (transfusioner av vita blodkroppar) hos patienter med benmärgssvikt – vetenskaplig evidens och etiska aspekter.

Svar i korthet: Sammanfattningsvis bedömer Metodrådet att det vetenskapliga stödet för granulocyttransfusioner är otillräckligt i dagsläget, men att det ändå finns stöd i form av beprövad erfarenhet för att granulocyttransfusioner skall kunna användas i Sverige.

https://plus.rjl.se/info_files/infosida40495/granulocyttransfusioner_20181204.pdf

Pulverinhalatorer med fast kombinationsterapi vid astma och KOL – en sammanställning av systematiska översikter kring prestanda in vitro, användarvänlighet och klinisk effekt

HTA-enheten CAMTÖ 2018:25, 34 s.

Syfte: Det finns sju olika pulverinhalatorer med fast kombination av ICS + LABA tillgängliga i Sverige 2018. Det är oklart hur avgörande skillnaderna är mellan dem. Syftet var därför att kartlägga kunskapsläget kring teknisk prestanda, användarvänlighet och klinisk effekt hos dessa pulverinhalatorer.

Svar i korthet: Fyra relevanta systematiska översikter identifierades. Det var stor heterogenitet mellan primärstudierna vad gäller bland annat vad gällde checklistor för inhalatoranvändning och definition av vad användarfel är, olika läkemedelssubstanser och doser. Få systematiska översikter återfanns och endast en systematisk översikt som inte angett någon intressekonflikt. Kunskapsläget kring eventuell skillnad mellan de olika pulverinhalatorerna bedöms på grund av ovanstående som oklart.

https://www.regionorebrolan.se/Files-sv/%C3%96rebro%20%C3%A4ns%20landsting/Arbete_ utbildning/Utbildningar/Hemsida%20UC/Inhalator-rapport.pdf

Trabecular bone pattern assessment in dental radiographs for prediction of bone fracture risk

HTA-Rapport 2018:104, Region Västra Götaland HTA-Centrum, 41 s.

Syfte: Att utvärdera huruvida analys av trabekulärt benmönster i underkäken i intraorala röntgenbilder/panoramaröntgenbilder kan användas för bedömning av frakturrisik hos vuxna utan osteoporosdiagnos, jämfört med riskbedömning med DXA eller FRAX, samt att utvärdera tandröntgenanalysernas sensitivitet och specificitet avseende osteoporos, jämfört med DXA.

Slutsats i korthet: Begränsat vetenskapligt underlag indikerar att analys av trabekulärt benmönster i tandröntgenbilder kan vara en teknik för frakturprediktion hos vuxna utan tidigare diagnostiserad osteoporos. Otillräckligt vetenskapligt underlag indikerar att det är osäkert om digital analys av trabekulärt benmönster i tandröntgenbilder korrelerar med DXA bentäthet T-värde ≤ -2.5 . Enligt rapporten bör man ta hänsyn till att analys av tandröntgen för prediktion av frakturrisik skulle innebära en viss tidsåtgång för tandläkare, ett ökande antal remisser till DXA, samt falskt positiva och negativa resultat som bör också tas i beräkning och vägas mot nyttan.

<https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/workspace/SpacesStore/851e4b8c-d12b-4045-a72d-37272027a521/HTA-rapport%20inkl%20app%20Odontologisk%20r%C3%B6ntgen.pdf?a=false&guest=true&native=true>

SBU

Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

SBU:s Upplýsningstjást 2019, 9 s.

Frågeställning: Vad säger forskningen om familjebaserade interventioner jämfört med individuella interventioner vid hedersrelaterat våld och förtryck?

Svar i korthet: Upplýsningstjásten identifierade två systematiska översikter som utvärderar interventioner vid hedersrelaterat våld och förtryck. Båda översiktens författare drog slutsatsen att det saknas forskning på både individ- och familjebaserade insatser.

https://www.sbu.se/contentassets/3eca50e7ce5b41b0a90a3f1aed3844a5/insatser_hedersrelaterat_vald_fortryck.pdf

Ketamin vid behandling av kronisk smärta

SBU:s Upplýsningstjást 2018, 13 s.

Frågeställning: Vilket vetenskapligt stöd finns för behandling med lågdosinfusion av ketamin vid kroniska smärttillstånd?

Svar i korthet: Upplýsningstjásten identifierade fyra översikter av systematiska översikter och elva systematiska översikter som var relevanta för frågeställningen.

Sammanfattningsvis bedömer vissa utav översiktsförfattarna att evidensläget är oklart, medan vissa drar slutsatsen att ketamin kan ha en smärtstillande effekt vid kronisk smärta.

https://www.sbu.se/contentassets/9f3fa8fa580049bfa7967fe4bd53b648/ketamin_behandling_kronisk_smarta.pdf

Kolhydratintag inför bilddiagnostik

SBU:s Upplysningstjänst 2019, 9 s.

Frågeställning: Finns det vetenskapliga studier som stödjer kostrådet att begränsa kolhydratintaget inför undersökning med positronemissionstomografi kombinerat med datortomografi (PET/DT)?

Svar i korthet: Upplysningstjänsten identifierade två systematiska översikter, en från 2018 och en från 2016. I översikten från 2018) bedömdes tolkningen av PET avseende kvalitativt eller kvantitativt upptag av 18F-FDG som signifikant bättre vid en kolhydratbegränsad kost inför PET än jämfört med enbart fasta i 9 av 10 studier som studerat detta. I en elfte studie undersöktes kolhydratbegränsad kost under 72 timmar jämfört med kortare tid än 24 timmar före undersökningen och den längre tiden gav en signifikant bättre tolkning. Översiktens författare menar dock att studierna som ingått i överlag var av låg kvalitet.

I översikten från 2016 ingick 16 studier varav fem analyserade resultat vid kolhydratbegränsad kost. Översiktsförfattarna skriver att det var stor variation i hur tolkningen av 18FFDG-upptag gick till i studierna och att metaregression visade att längre fastetid gav bättre diagnostisk tillförlitlighet, medan högfett- och lågkolhydratkost inte gav det.

<https://www.sbu.se/contentassets/9fede20273294ff6bf499715a86d1ecb/kolhydratintag-infor-bilddiagnostik.pdf>

Myalgisk encefalomyelit och kroniskt trötthetssyndrom (ME/CFS) – En systematisk översikt **SBU Bereder, 2018, 78 s.**

Rapporten är gjord på uppdrag av regeringen och i samverkan med socialstyrelsen. Syftet var att visa kunskapsläget om behandling, prognos och patienters erfarenheter av sjukvården för personer med myalgisk encefalomyelit, eller kroniskt trötthetssyndrom.

Man fann bland annat är att för personer som diagnostiserats enligt de nya Kanadakriterierna

saknas det underlag för att bedöma effekterna av behandlingar. De flesta studier använde äldre kriterier. Några få studier, vilka främst handlade läkemedelseffekter, använde Kanadakriterierna, men ingen utav dessa påvisade minskning av utmattning. SBU menar på att det är viktigt med noggrann diagnostik, för att utesluta andra tillstånd som är behandlingsbara. Studier om patienters upplevelser vården handlade mest om primärvården och studiedeltagarna såg det som ett viktigt steg på vägen att få en diagnos och tyckte också att en personligt anpassad rådgivning var viktigt. Dock upplevdes processen fram till diagnos som jobbig och att de möttes oförståelse och okunskap om ME/CFS.

Det finns enligt rapporten kunskapsluckor på ämnet.

https://www.sbu.se/contentassets/6cd5f3fca9b04377b689ff7bfdcbafea/myalgisk_encefalomyelit_kroniskt-trotthetssyndrom_me_cfs.pdf

Juridik

Tydligare ansvar och regler för läkemedel

SOU 2018:89, 732 s.

Slutbetänkandet från Läkemedelsutredningen, den första specifika översynen av finansieringsansvaret för förmånsläkemedel sedan 1998. Utredningen sett över de regler för prissättning och subvention av läkemedel och har analyserat om systemet med ett särskilt statsbidrag för läkemedel inom förmånerna är ändamålsenligt eller om det bör förändras för att göras långsiktigt hållbart, effektivt, tydligt och mer förutsägbart.

https://www.regeringen.se/48ddc3/contentassets/b726d2738d98434e9db352b195056ac0/tydligare-ansvar-och-regler-for-lakemedel-sou-2018_89.pdf

Statistik

Användning av program i Stöd och behandling

SKL 2019, 26 s.

SKL skickade ut en enkät till samtliga regioner och landsting 2018 för att undersöka användningen av plattformen Stöd och behandling. Enkätsvaren visar att allalandssting och regioner använder eller håller på att börja använda plattformen för att erbjuda behandlingsprogram och/eller stödprogram. Det framkommer också att förvaltningen av plattformen inte satt sig i flera landsting och regioners organisation. Detta är dock viktigt för det fortsatta arbetet med att införa Stöd och behandling brett i landet och för att fler ska kunna ta del av möjligheterna. I organisationerna finns dock ett stort intresse av att använda Stöd och behandling.

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-668-1.pdf?issuusl=ignore>

Ehec-diagnostik: från påvisning till isolering

Folkhälsomyndigheten 2019, 20 s.

Rapporten sammanfattar resultatet av en enkätundersökning som utfördes 2018 om hur ehec-diagnostik bedrivs vid landets kliniska mikrobiologiska laboratorier, från påvisning till isolering. Rapporten syftar till att utgöra ett underlag till Folkhälsomyndigheten och smittskyddsenheter i tolkningen av antalet anmälda fall av ehec samt att visa på och diskutera svårigheter med ehec-diagnostik. Den kan också vara ett underlag till kliniska mikrobiologiska laboratorier när en förändring eller uppstart av ehec-diagnostik genomförs.

[https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/e/ehec-diagnostik-fran-pavisning-till-isolering-/?](https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/e/ehec-diagnostik-fran-pavisning-till-isolering-/)

Ekonomirapporten, december 2018

Om kommunernas och landstingens ekonomi

SKL 2018, 74 s.

Det ser mörkt ut.

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-545-5.pdf?issuusl=ignore>

Markörbaserad journalgranskning inom hemsjukvård

SKL 2019, 56 s.

Markörbaserad journalgranskning bedrivs nu av somatisk slutenvård för vuxna vid samtliga akutsjukhus i Sverige, metoden har också utvecklats för användning inom somatisk barnsjukvård så psykiatrisk och rättspsykiatrisk vård för vuxna. I ett forskningsprojekt har nu en kartläggning av patientsäkerhetsfrågor inom hemsjukvård gjorts vilken visade för att vårdskador i hemsjukvård sker i liknande omfattning som inom sjukhusvården. Med den forskningen som grund ihop med erfarenheter från tidigare arbete med Markörbaserad Journalgranskning inom andra områden har nu denna handbok för markörbaserad journalgranskning i hemsjukvård utformats

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-712-1.pdf?issuusl=ignore>

Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18 – grundrapport

Folkhälsomyndigheten 2019, 144 s.

Rapporten bygger på undersökningen Skolbarns hälsovanor (Health Behaviour in School-aged Children) vilket är en internationell enkätundersökning bland barn i åldrarna 11, 13 och 15 år. Resultatet visar bland annat att de flesta är nöjda med sitt liv, färre barn röker och dricker alkohol än tidigare. Dock ökar den psykiska ohälsan, trivseln i skolan minskar, stressen ökar och många barn motionerar för lite.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/s/skolbarns-halsovanor-i-sverige-201718---grundrapport/>

Övrigt

Arbetsmiljön i kommuner och regioner

SKL 2019, 40 s.

Rapport syftar till att beskriva nuläget och utvecklingen av arbetsmiljön i kommuner och regioner och grundar sig på SCB:s Arbetsmiljöundersökningen som utför vartannat år på uppdrag Förändringarna jämfört med senaste Arbetsmiljöundersökningen är relativt små. Bland annat visas det att 79 procent av medarbetarna inom regioner att de i det stora hela är nöjda med sitt arbete. Medarbetare inom regioner har högst procentandel (84%) i undersökningen som uppger att de tycker att de har i hög grad ett intressant och stimulerande arbete jämfört med medarbetare inom kommunal, statlig och privat sektor. Lägst procentandel får medarbetare inom regionen som svarar positivt på påståendet om att chefen visar uppskattning för ens arbete, varje vecka.

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-669-8.pdf?issuusl=ignore>

Grundläggande granskning

Kärnan i revisionsprocessen

SKL 2018, 24 s.

Revisionsdelegationen inom Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram denna skrift som behandlar den del av god revisionsred som kallas grundläggande granskning.

Syftet med denna skrift är att ge en djupare innebörd och att närmare förklara vad grundläggande granskning syftar till och omfattar. Vidare också att placera den grundläggande granskningen i revisionsprocessen och att ge exempel på hur den kan genomföras. Skriften är tänkt att fungera som en vägledning för att stärka den grundläggande granskningen och den vänder sig till förtroendevalda revisorer och sakkunniga i kommuner eller regioner.

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-706-0.pdf?issuusl=ignore>

Hälsoekonomisk analys av TBE-vaccination i Stockholms läns landsting (SLL)

Folkhälsomyndigheten 2018, 26 s.

Folkhälsomyndigheten har på uppdrag av Stockholms läns landsting gjort en hälsoekonomisk analys av att införa allmän vaccination mot TBE. Analysen visar att det enligt dagens incidensnivåer inte är kostnadseffektivt att erbjuda kostnadsfri vaccination mot TBE.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/9e5836078931460fb4b719df4535ee43/halsoekonomisk-analys-tbe-18125.pdf>

Implementation and use of Web-based National Guidelines in Child Healthcare

Tell, Johanna, Blekinge Tekniska Högskola, Fakulteten för teknikvetenskaper, Institutionen för hälsa, 2019, 148 s.

Doktorsavhandling om implementeringen av Rikshandboken; barnhälsovårdens webbaserade nationella riktlinjer. Syftet med avhandlingen var att undersöka barnhälsovården i Sverige innan implementeringen och även implementeringen av de webbaserade riktlinjerna och användandet av dem.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1265310/FULLTEXT03.pdf>

Implementering i vården

Vårdanalys 2018 72 s.

2017 initierade Vårdanalys ett forskningsuppdrag för att utifrån litteraturen identifiera utmaningar vad gäller implementering i hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Denna promemoria grundar sig på den översikt som togs fram och syftar till att vara ett kunskapsunderlag i diskussioner om hur det kan skapas bättre förutsättningar till lärande och utveckling inom vård och omsorg.

<https://www.vardanalys.se/rapporter/implementering-i-varden/>

Intern kontroll

för förtroende, trygghet och utveckling

SKL 2019, 32 s.

Intern kontroll kan förebygga, upptäcka och åtgärda fel och brister i organisationen som försvårar för verksamheten att kunna nå sina mål på ett säkert och effektivt sätt.

Skriften är byggd på erfarenheter från flera kommuner och regioner och den är tänkt till att bidra med ett synsätt på intern kontroll som kan vara vägledande i arbetet.

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-703-9.pdf?issuusl=ignore>

Ojämligheter i psykisk hälsa. Kunskapssammanställning

Folkhälsomyndigheten 2019, 123 s.

Folkhälsomyndigheten fick 2016 i uppdrag av regeringen att sammanställa kunskap om ojämlikheter inom området psykisk hälsa. Ojämligheter har undersökts bland annat utifrån kön, socioekonomisk position, funktionsnedsättning, sexuell läggning och födelseland. I denna rapport har folkhälsomyndigheten lagt ihop och sammanfattat resultaten från litteraturöversikter och analyser av svenska data som syftar till att beskriva hur den psykiska hälsan är fördelad.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/o/ojamlikheter-i-psykisk-halsa.-kunskapssammanstallning/>

Finns även i en kortare sammanfattad version här:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/o/ojamlikhet-i-psykisk-halsa-i-sverige--hur-ar-den-psykiska-halsan-fordelad-och-vad-beror-det-pa/>

Rekommendationer om vaccination mot hepatit B

Profylax med vaccin och immunoglobulin – före och efter exposition. Revidering 2

Folkhälsomyndigheten 2019, 11 s.

Som komplement till de statligt beslutade nationella vaccinationsprogrammen kan Folkhälsomyndigheten ge ut rekommendationer om vaccinationer, dessa rekommendationer är inte bindande, utan regioner och kommuner beslutar själva om implementeringen.

I enighet med Världshälsoorganisationen rekommenderar Folkhälsomyndigheten att alla spädbarn bör erbjudas vaccination mot hepatit B. Regeringen beslutade 2017 att hepatit B inte ska införas i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn då det inte ansågs vara kostnadseffektivt. Dock erbjuder samtliga regioner vaccination mot hepatit B till alla spädbarn kostnadsfritt genom regionala vaccinationsprogram. Folkhälsomyndigheten rekommenderar också att ytterligare 11 riskgrupper erbjuds vaccination mot hepatit B.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/r/rekommendationer-om-vaccination-mot-hepatit-b-/?pub=56936>

Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper

Folkhälsomyndigheten 2019, 18 s.

Som komplement till de statligt beslutade nationella vaccinationsprogrammen kan Folkhälsomyndigheten ge ut rekommendationer om vaccinationer, dessa rekommendationer är inte bindande, utan regioner och kommuner beslutar själva om implementeringen. Dessa rekommendationer handlar om pneumokockvaccination till vissa riskgrupper som har en ökad risk att drabbas av allvarlig, livshotande infektioner, så som lunginflammation, sepsis och hjärnhinneinflammation, om de smittas med pneumokocker.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/r/rekommendationer-om-pneumokockvaccination-/?pub=56914>

Trycksårskort ? ett kort för fickan

SKL 2018, 2 s.

Nyaste versionen av nationella evidensbaserade riktlinjer kom 2014 och en kortversion finns översatt till svenska. Förutom de tidigare trycksårskategorierna finns nu två ytterligare som kallas "Icke klassificerbart trycksår" och "Misstänkt djup hudskada". För dessa två tillkomna kategorier är sår djupet omöjligt att ta ställning till. Från och med våren 2019 utökas punktprevalensmätningen för trycksår med dessa kategorier. SKL har i samarbete med Sårsköterskor i Sverige tagit fram detta trycksårskort med de två nya trycksårskategorierna. Trycksårskortet finns att ladda ned eller beställa i buntar om 50 stycken.

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/0000.pdf?issuusl=ignore>

Välkommen till Sjukhusbiblioteken i Värmland!

Arvika: 0570-71 20 75

sjukhusbiblioteket.arvika@liv.se

Karlstad: 054-61 51 44

sjukhusbiblioteket.karlstad@liv.se

Torsby: 0560-47405

sjukhusbiblioteket.torsby@liv.se